

1867 - 1918 „a kezdetektől - a nagy háború befejezéséig”

1867. március 10-én gróf Lónyay Menyhért pénzügyminiszter kiadja 1. számú körrendeletét, melyben rendelkezett a Magyar Királyi Pénzügyőrség megalakításáról. A testület létszámának növelése érdekében megkezdődött a magyar nyelvű pénzügyőrök toborzása és képzése, mivel a különböző forgalmi adók beszedésére az új magyar államnak szüksége volt. A pénzügyőr újoncokkal szemben alapvető követelményként a magyar nyelv ismerete, az írni és olvasni tudás, valamint a matematikai alpműveletek ismerete került meghatározásra. A felvételek során előnyt jelentett a letöltött és okmányszerűen igazolt katonai szolgálat. A szépírás - tekintettel az írógépek hányára - kiemelt követelmény volt.

A pénzügyőri szakképzés 1867-től nem iskolarendszerű oktatás keretében valósult meg. Ez azt jelentette, hogy a legénységi állományú újonc pénzügyőr a próbaideje alatt - a szolgálati helyén - az idősebb, vagy gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező vigyázóktól, fővigyázóktól, vagy szemlésektől tanulta meg a szakma végrehajtási sajátosságait, önképzés keretében. 1897-től a szakképzés - a *Magyar Királyi Pénzügyőri Altisztek Önképző Körének* megalakulásától - az első 1909-es újonctanfolyam megnyitásáig önképzőkörök keretében valósul meg. A szakoktatásokat pénzügyőr szemlésez, vagy pénzügyőr biztos végezte - heti rendszerességgel, egymást követő napon délután 5 órától 7 óráig - az újoncok, valamint a csekély előképzettséggel rendelkező legénység részére.

Mielőtt az újonciskola véglegesen megszervezésre került volna, próbaképpen 1909. január 2-án négy hónapos újonctanfolyamot indított a pénzügyminisztérium a székvárosi pénzügyigazgatóság kerületében. Az elméleti oktatás az Altisztek Önképző Körében vagy jövedéki ellenőrzés alatt álló vállalatoknál történt. A gyakorlati képzés a pénzügyigazgatóság kerületében meghatározott pénzügyőri laktanya udvarán, valamint katonai löterén valósult meg. A tanfolyam létszáma 24 fő volt, amelynek felügyelője Szentpály Gyula pénzügyőri felügyelő volt. 1909-ben a próba újonctanfolyam eredményessége abban állt, hogy biztosította az egységes szakmai oktatást és annak követelményrendszerét. Ezért a kormány Budapesten, a Köztemető út 6 szám alatt felépített pénzügyőri laktanyában szervezte meg állandó jelleggel, a *Magyar Királyi Pénzügyőri Újonciskolát*. Az első - iskolarendszerű oktatás keretében lebonyolított - újonctanfolyam 1911. május 1-től augusztus 5-ig tartott 75 fő hallgatói létszámmal. 1911 szeptemberétől háromhavonta kerültek megszervezésre az újonctanfolyamok. A Magyar Királyi Pénzügyőrség személyi állománya *tisztviselőkből* és *altiszti* beosztásokból állt. A beosztások betöltésének feltétele a megfelelő polgári iskolai végzettség és a vigyázói, szemlésezi, vagy biztos szakvizsga megléte volt. A szakvizsgák sikeres teljesítése érdekében ún. **előkészítő szaktanfolyamokat** szerveztek.

Az I. világháború kitörése miatt 1915-től 1922-ig az újonciskola működése szünetelt.

1920 – 1944 „Trianontól - a második vesztes háborúig”

Az 1922. évi 113.754. számú pénzügyminiszteri körrendelet arról rendelkezett, hogy a pénzügyőrséghez felvett személyek, akik a legalacsonyabb altiszti rendfokozatba vettek fel, a Budapesten (Köztemető út 6.) felállított **Magyar Királyi Pénzügyőri Újonciskolába** kerültek és a jövedéki szakfeladatok ellátása érdekében szakoktatásban részesültek. A pénzügyőrség újoncállományának három hónapos kiképzési időszakára, részletes oktatási- és foglalkoztatási tervezetet készített az iskola, amelyet a pénzügyminisztériumba kellett felterjeszteni. Évente három (január 1-től március végéig, május 1-től július végéig, szeptember 1-től november végéig) tanfolyamot tartottak. A pénzügyőri újonciskola elméleti tananyaga a m. kir. pénzügyőrség szervezetére és szolgálatára, az állami egyedáruságokra, a fogyasztási - és forgalmi adókra, pénzügyi büntetőszabályokra vonatkozó szabályokat, továbbá bizonyos általános ismereti tantárgyakat tartalmazta. Az újoncok a tanfolyam utolsó hónapjában jövedéki ellenőrzés alá tartozó fontosabb vállalatokat megtekinthették és a helyszínen a gyakorlati ellenőrzésre nézve szemléltető oktatást kaptak.

A körrendelet meghatározta továbbá, hogy a pénzügyőri vigyázónál magasabb altiszti rendfokozat megszerzéséhez pénzügyőri fővigyázói, pénzügyőri szemlélnői szakvizsgát kellett letennie a pénzügyőrnek. A szakvizsgákra az érdekeltek külön iskolai tanfolyam nélkül készülhettek elő.

1927-ben a pénzügyminisztérium „*a m. kir. pénzügyőrség szervezetére és szolgálatára vonatkozó szabályok, utasítások és rendeletek módosítása, illetve kiegészítése*” tárgyában által kiadott 67.835 számú körrendelete alapján felállításra került Budapest székhellyel, a **Magyar Királyi Pénzügyőri Altiszti Iskola**. Az altiszti iskola keretébe tartozott a pénzügyőri újonctanfolyam, valamint a pénzügyőri altiszti továbbképző tanfolyam. Az első pénzügyőri tanfolyamot a pénzügyőrség történetében 1928. május 3-án nyitották meg a Budapesten a Fiumei úti laktanyában. 1928-ban Kőbánya-újhegyen megkezdtek egy új iskola építését, Schodits Lajos tervei alapján, amelyet 1929-ben adtak át végleges rendeltetéssel.

1921-ben megalakult a magyar királyi Vámőrség, amely a pénzügyminisztérium keretében működött. A **vámőrség tisztviselőinek** szakmai képzése és továbbképzése Budapesten a Magyar Királyi Vámőriskolában került megszervezésre és lebonyolításra. A **vámőrségi legénység és altisztek** kiképzése valamennyi vámőrkerületi parancsnokság székhelyén került lebonyolításra. A szaktanfolyamok időtartama 3-4 hónap volt. A vámőrség szakképzései a vámgyakornoki szakvizsga, a gyakorlati vámszaki vizsga és a vámellenőrzési tiszti szakvizsga.

A pénzügyőrség és a vámőrség szakmai alapozó- és továbbképzései 1944 végétől 1947-ig szüneteltek.

1945-1959

A testület szervezeti egységei közé tartozott a Pénzügyőri Iskola (Újhegyi út 14.). Az Iskola épületét - Budapest ostromát követően - a szovjet hadsereg vette birtokába laktanyaként, amelyet egészen 1947-ig tartottak birtokukban, így az oktatás 1948-ig szünetelt. A megváltozott társadalmi viszonyok, valamint a pénzügyőrség átszervezése következtében a testület létszám pótlását toborzás útján biztosították. 1948. szeptember 4-én 105 fővel beindították a háborút követő első demokratikus pénzügyőri középfokú szaktanfolyamot.

A szaktanfolyam eredményessége jól tükrözte, hogy 1949-ben további újonc, alpfokú és középfokú szaktanfolyamok kerültek megszervezésre és lebonyolításra a Pénzügyőr Iskolán, amelyen az 1948-ban a testületbe felvett újoncok képzése folyt. 1949. február 28-án - a nők egyenjogúságáról rendelkező törvény kihirdetésével - 80 fő hallgatói létszámmal került megindításra Kőbányán az első **női pénzügyőr előképző szaktanfolyam**. Az 1950-es években a Pénzügyőri Iskolán a szaktanfolyami képzés keretében nem csak szakmai és gyakorlatias oktatást végeztek, hanem a politikai képzettség nagymértékű növelése érdekében, nagyobb hangsúlyt fektettek - a világnézeti és politikai előadások keretében - az állami és tervgazdasági fegyelem jelentőségére, a szolgálati esküre. A párt és a személyi kultusz kibontakozása a társadalmi élet és a szolgálatteljesítés mellett a képzésre is kihatott. 1950. szeptember 1-jén - a soproni pénzügyőr iskolán - került megszervezésre az első 4 hónapos **vámszaki tanfolyam**. A tanfolyam célja a felszabadulást követően továbbra is a pénzügyőri káderek képzése volt, valamint a szocialista gazdasági rend védelme. 1951. augusztus 24-én került megszervezésre és lebonyolításra az első női - négy hónapos, bentlakásos - pénzügyőr alpfokú tanfolyam. 1956 novemberében a megszálló szovjet csapatok elhelyezéséhez laktanyákat kerestek. A Kőbányán álló Pénzügyőr Iskola ismét „kiutalásra” került a szovjet csapatok részére. Az átszervezést követően, valamint az iskolaépület „kényszerű” hiánya miatt, a pénzügyőrség vezetésének döntése értelmében a pénzügyőri képzések és továbbképzések helyszínéül a Harmat utca 202. szám alatti - a korábbi Pénzügyőri Anyagraktár - épület került kijelölésre. 1959. február 1-én megszervezésre került a Pénzügyőri Iskolán egy 7 hónapos - a háború befejezését követően az első - **felsőfokú szaktanfolyam** 24 fővel.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1952. évi 24. számú törvényerejű rendeletével megalakult a Vámőrség. A szétválást követően a vámőrség nem rendelkezett önálló oktatási intézménnyel. 1953. október 2-től 1954. március 31-ig a Várban bérelt iskolarészben került megszervezésre az egyetlen középfokú bentlakásos szaktanfolyam. Az önálló **Vámőr Iskola** 1957. augusztus 1-jén került létrehozásra a Hold utca 11. szám alatt, később pedig a Szent István körút 18. szám alatt, amely 1964-ig a két testület ismételt összevonásáig működött. 1957-től 1964-ig a testületek összevonásáig újonc és alpfokú bentlakásos szaktanfolyamok kerültek megszervezésre.

1960-as és 70-es évek

A hatvanas években jelentkező szakmai feladatok szakszerű végrehajtására a testület tagjait fel kellett készíteni. Ennek érdekében a Pénzügyőr Iskolán folyamatosan és állandó jelleggel kerültek megszervezésre a különböző szintű szaktanfolyamok. Az iskolai rendszerű képzés mellett nagyobb hangsúlyt kapott az egyéni képzés-önképzés, illetve a vámhivataloknál végzett szakmai oktatás. Az oktatások alapvető célkitűzése volt a gyakorlati feladatok szakszerű ellátásához szükséges ismeretek kellő mértékű elsajátítása, valamint az alapos szaktudás megszerzésének biztosítása. Az Országos Parancsnokság elsőrendű feladatként kezelte - az új szakmai kihívásoknak történő megfelelés érdekében - a pénzügyőrök szakmai képzésének ügyét, amelyet többlépcsős szaktanfolyami oktatás keretében kívánt megvalósítani. A pénzügyőrök iskolarendszerű oktatása - és egyben nevelése - a Pénzügyőr Iskolán történik előképző, alapfokú, középfokú, felsőfokú, továbbá levelező középfokú szaktanfolyamok keretében.

1962. augusztus 22-én indult el - 72 fő részvételével - a második felsőfokú szaktanfolyam, ahol a politikai ismeretek mellett nagyobb hangsúlyt kapott a közgazdaságtan, a pénzügyi és jogi ismeretek oktatása. Majd 1968. január 21-én 60 fő részvételével, az új gazdasági kihívásoknak is megfelelő, új tematikával rendelkező felsőfokú szaktanfolyam.

Az iskolarendszerű oktatás mellett bevezetésre került a levelező oktatás középfokú szaktanfolyamon. A levelező képzési forma a bentlakásos oktatással egyenértékű képesítést biztosított. Az Iskola úgy segítette a hallgatók felkészülését a vizsgákra, hogy előre rendelkezésükre bocsátották a szakmai segédleteket, továbbá hónapokra lebontva tanulási ütemtervet kaptak a hallgatók, illetve a Pénzügyőrök Lapjában rendszeresen gyakorlati feladványokat jelentetett meg a Pénzügyőr Iskola.

1968. január 1-től bevezetésre került az új gazdasági mechanizmus és kialakításra került a hatékony vámrendszer. E változások tükrében célként került megfogalmazásra olyan szakemberek képzése, akik ismerik és alkalmazni tudják az új vámjogszabályi rendelkezéseket, ezért az Országos Parancsnokság elrendelte valamennyi testületi tag számára - a vámszaki feladatok szakszerű végrehajtása érdekében -, hogy köteles az alapfokú vámszaki tanfolyamot, levelező képzés keretében elvégezni.

A 70-es években a Vám- és Pénzügyőri Iskola oktató és nevelő, illetve képzési és továbbképzési szakmai tevékenységét a testület továbbra is VPOP utasításokkal szabályozta.

A rendelkezés értelmében a Vám- és Pénzügyőrség tagjainak kiképzésére és továbbképzésére létesített középfokú szerv a Vám- és Pénzügyőri Iskola volt. A képzések szaktanfolyamok (alapfokú, középfokú, felsőfokú) és különleges tanfolyamok (nyelvi képzés) keretében kerültek lebonyolításra.

1980-as és 90-es évek

A 80-es években folyamatosan bővülő szakmai feladatok a testület korszerűsítését, létszámának jelentős növelését, valamint az oktatási kapacitás folyamatos bővítését igényelte. A Vám- és Pénzügyőri Iskola, mint elsődleges képzési helyszín nem tudta biztosítani a folyamatos és nagy létszámú tanfolyamok oktatását. A hallgatók elhelyezése jelentős problémát jelentett, tekintettel az iskolaépület nagyfokú „leharcolt” állapotára. 1980/1981-ben a Vám- és Pénzügyőri Iskola képzési kapacitásának bővítése, illetve a testület képzési elvárásainak teljesítése érdekében került megszervezésre siklóson, egy - hét hónapos - kihelyezett alapfokú szaktanfolyam. Az 1980-as években - különösen az utasforgalom vámellenőrzésének kulturált és szakszerű ellátásában, de a testületi szolgálat egyéb szakterületein is - növekvő szerepe lett az idegen nyelvismeretnek. A tanfolyam bentlakásos jellegű volt, amelynek időtartamát és tematikáját az Iskola a VPOP Jogi és Nemzetközi, illetve Személyzeti Osztályával együttesen határozta meg.

1984. március 30-án 11⁰⁰ órakor került hivatalosan átadásra - Dr. Garamvölgyi Károly vezérőrnagy, országos parancsnok jelenlétében - a Vám- és Pénzügyőri Iskola Kollégiuma.

1987-ben felmerült a Vám- és Pénzügyőri Iskola Harmat utcai épületének bezárása, mivel az épület elavult és elhasználódott, így átalakítással sem tartották alkalmasnak a korszerű, magas színvonalú oktatást biztosító létesítmény befogadására. Az új iskola helyszínei a Budapest IV. kerület (Népsziget) Zsilip utca és a nagy Duna-ág közötti terület, és a Budapest II. kerület (Pesthidegkút) Dimitrov u. és Szabadság u.-Áchim András u. által határolt terület voltak.

A 90-es években az integráció keretében a testület, legfontosabb szakmai feladatainak megvalósítása érdekében kidolgozta a Vám- és Pénzügyőrség új képzési és továbbképzési rendszerét. 1994. január 17-én 89 fővel középfokú szaktanfolyamot, ezzel egy időben pedig előképző szaktanfolyamot is indítottak Budapesten, továbbá Szegeden a Csongrád, Békés, Bács-Kiskun-Szolnok megyei pénzügyőrök részére.

1994. január 10-én - a testület történetében az ötödik - 2 éves időtartamú felsőfokú szaktanfolyami képzés indult a Vám- és Pénzügyőri Iskolán havonta egy hetes bentlakásos kurzusokkal. Ezt megelőzően 1987-ben végeztek testületi tagok felsőfokú szaktanfolyamon.

1997. április 30-án került átadásra Drégelypalánkon a Vám- és Pénzügyőri Iskola kihelyezett oktatási központja. Az alapítólevél a létesítményt a Vám- és Pénzügyőrség Határtechnológiai Kiképzési Központjaként nevesítette, amelyet a szakmai feladatok hatékonyabb ellátásához szükséges gyakorlati jártasságok és készségek elsajátítása érdekében hoztak létre.

1999. szeptember 1-től a Kiképző Központ, a Vám- és Pénzügyőri Iskola szervezetébe tagozódott, vagyis az iskola a kiképzési felelősök és a kutyavezetők szakmai felügyeletét látta el.

1999 szeptemberében új oktatási koncepción alapuló képzési struktúra (vám- és pénzügyőri szaktanfolyam) került megszervezésre, melynek keretében magasabb szaktudást nyújtó szaktanfolyamok indultak. Az 1999/2000-es tanévben kezdődött meg a pénzügyi és számviteli szakellenőr (vám szakon) képzés. Ezen a szakon a hallgatók a szakmai tantárgyakat csökkentett óraszámban tanulták, speciálisan az ellenőrzéshez kapcsolódva.

Az előírt fizikai alkalmassági követelmények alapján heti két órában a testnevelés foglalkozás került bevezetésre a vám- és pénzügyőri szaktanfolyamon. A képzés célja az állóképesség és erőnlét növelése, a sokoldalú mozgásigény kialakítása.

A Vám- és Pénzügyőri Iskola képzései:

- a) előképző
- b) alapkú szaktanfolyam
- c) középfokú szaktanfolyam
- d) felsőfokú szaktanfolyam
- e) intenzív nyelvtanfolyam
- f) továbbképzések
- g) speciális tanfolyam

1999. november 16-án a Szent István Egyetem, a Pénzügyi és Számviteli Főiskola, valamint a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága között „Oktatási Együttműködési Megállapodás” aláírására került sor.

2000 – 2004. május 1.
„ezredfordulótól – csatlakozásig”

A testület képzési és továbbképzési rendszerét a 6/2000. (I. 10) VPOP utasítás szabályozta, amely kiterjedt

- a.) az előképző tanfolyami,
- b.) a vám- és pénzügyőri szaktanfolyami,
- c.) az átmeneti középfokú szaktanfolyami,
- d.) az idegen nyelvi,
- e.) a kábítószer felderítők,
- f.) a kutyavezetők képzésére, valamint
- g.) a továbbképzésekre.

2000 márciusától a Vám- és Pénzügyőri Iskola vizsgaközpontként működik. 2000 októberében a Twinning Együtműködés keretében a spanyol vámigazgatás szakemberei készítettek fel a magyar vámigazgatást az Európai Unió integrációra. A felkészítő képzéseken a Vám- és Pénzügyőri Iskola oktatói valamennyi szakterületen képviseltették magukat.

2003 tavaszán megkezdődött - a Vám- és Pénzügyőri Iskolán, illetve a drégelypalánki Gyakorló Központban - az európai uniós ismeretek oktatása. Az idő rövidege miatt később a képzés helyszíne kibővült a Vám- és Pénzügyőri Iskolával.

2003 áprilisában megkezdődött és októberben be is fejeződött az iskola új portálrendszerének elkészítése. A weboldal tartalmazta az iskola fontosabb információit (szaktanfolyamok, szakosztályok, tantárgyak, tematikák, heti órarendek), továbbá lehetőséget biztosított az egyes példafeladatok és segédanyagok publikálására, letöltésére is.

2003 márciusában kezdődött meg az első távoktatás keretében lebonyolított középfokú szaktanfolyam. A hallgatók előzetes egyéni felkészülést követően havonta egy-egy napon konzultációkon vettek részt a Vám- és Pénzügyőri Iskolán, majd a tíz hónap elteltével szakmai vizsgát tettek.

2004-ben ünnepelte meg a Vám- és Pénzügyőri Iskola fennállásának 75. évfordulóját, amelynek keretében aláírásra került az Együtműködési Megállapodás a Budapesti Gazdasági Főiskolával, valamint a Károly Róbert Főiskolával.

2006-ban megtörtént a „Pénzügyőr” szakma Országos képzési Jegyzékbe történő felvétele.

A Felnőttképző Akkreditáló Testület a 22/2004. (II. 16.) Korm. rendelet alapján lefolytatott intézmény-akkreditációs eljárás eredményeként a Vám- és Pénzügyőri Iskolát 2007. július 18-án (4 évre) a 01-0782-06 szám alatt bejegyezte a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásába.

Vám- és Pénzügyőri Iskola az Integrációig

Az Iskola a vám- és pénzügyőrség állományának képzésére, továbbképzésére létesített, hatósági jogkörrel nem rendelkező középfokú szerv, melynek illetékessége kiterjed az ország egész területére. Az Iskola akkreditált felnőttképzési intézmény.

2006-ban az iskola épülete jelentős fejlesztési és felújítási változáson ment keresztül, amelynek keretében megújultak az irodák, a tantermek a közösségi helyiségek, valamint kialakításra került a III. emeleten egy informatikai tanterem 40 állomás.

2008-tól 2010. év végéig bezárólag a Vám- és Pénzügyőri Iskola - az oktatás minőségi fejlődése, illetve a korszerűsítésének figyelembe vételével - a szakmai képzéseit moduláris rendszerben szervezte meg. Az oktatások akkreditált képzési programok alapján valósulnak meg, amelynek felépítése moduláris rendszerű. A képzési program igazodik a képzésben részt vevő személyek előképzettségéhez és képességeihez.

A testület képzési rendszere napjainkban is az alábbi tanfolyamokból tevődik össze:

- a) előképző tanfolyam,
- b) alapfokú szaktanfolyam,
- c) speciális alapfokú szaktanfolyam,
- d) középfokú szaktanfolyam,
- e) idegen nyelvi képzés és továbbképzés,
- f) szakmai továbbképzés.

Az Európai Bizottság Adó és Vámügyi Főigazgatósága 2002-től folyamatosan végzi az oktatási módszerek modernizálását és egységesítését, amelyek keretében közös elektronikus tananyagok kerültek kifejlesztésre, a közös oktatási gyakorlat kialakítása érdekében. Ennek eredménye, hogy 2006 decemberében a Vám- és Pénzügyőri Iskolán bevezetésre került az ILIAS e-learning keretrendszer, amely egyben a testület XXI. századi képzésének új fejezetét jelentette.